

SAFRANBOLU'YA SAHİP ÇIKILMALI... (*)

Kızıltan ULUKAVAK

“Safranbolu'ya sahip çıkılıyor mu?” sorusu çok sık yineleniyor. Safranbolu'ya sahip çıkılması, öncelikle ve özellikle Safranbolu'nun tarihsel kesimine, bugün “Çarşı” denilen tarihsel kent merkezi ile orada yaşayanlara sürekli ilgi duyulması ve örneğin geçen hafta sonu tarihsel kesimdeki T.C. Ziraat Bankası Safranbolu-Safran Şubesi kapatılıp, kapısına kilit vurulurken sessiz kalınmaması anlamını içerir.

Tarihsel kent merkezinde Polis Karakolu, Sağlık Ocağı ve PTT bürosu dışında, özel ya da kamusal, başka hiçbir kurum ve kuruluşun hizmet binası bulunmuyor. Birkaç yıl önce, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun da, “**Ele verir talkını, kendi yutar salkımı**” deyişini kanıtlarcasına; kamuya ait görkemli, tarihsel bir konak olan, Musalla Mahallesi'ndeki hizmet binasını terk edip kaçarcasına, Kıranköy'deki Rumlardan kalma binaya taşınmasından sonra, bu kez de T.C. Ziraat Bankası Safranbolu-Safran Şubesi'nin kapatılması, kültürel değerler barındıran tarihsel kent merkezini önemsememenin bir başka kanıtını oluşturuyor.

Oysa, Safranbolu yurt içinde ve dışında bu tarihsel kesim nedeniyle tanınmış ve ünlenmiştir. Safranbolu'ya sahip çıkılması demek, Sadri Artuç Caddesi çevresinin; Kıranköy, Emek, Harmanlar ve Esentepe semtlerinin asfalt yollarına, çok katlı binalarına sahip çıkmak değildir. Bu yollar, bu binalar her kentte var. Safranbolu'ya sahip çıkmak, tek başına Safranbolu'nun tarihsel kent merkezindeki ahşap yapılara, sokak kaldırımlarına sahip çıkılması anlamını da taşımaz. Bunun yanı sıra, ayrıca tarihsel kesimde yerleşik insanlara da sahip çıkılmasını gerektirir. Safranbolu tarihsel sit bölgesi, arkeolojik sit alanları gibi, insandan arındırılmış bir ören yeri değildir. Orada insanların yaşamakta olduğu hep göz önünde tutulmalı ve öncelikle o insanların yaşamlarında, hiçbir surette hoşnutsuzluğa yol açılmamalıdır.

50 bine yakın bir nüfusa sahip Safranbolu gibi bir ilçe merkezinde, aynı bankanın iki ayrı şubesi olamayacağı ileri sürülürken, 1990'lı yılların sonunda T.C.Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü yetkililerinin, Safranbolu'nun yerleşim alanlarının, birbirinden uzak ve dağınık olduğunu ve “Çarşı” kesiminin tarihsel ve turistik açıdan çok büyük önem taşıdığını; her yıl onbinlerce yabancı turistin de geldiğini görerek, buraya bankanın Safranbolu'da ikinci bir şubesini açmayı uygun buldukları gerçeği göz ardı edilmiş oluyor. Üstelik, daha birkaç ay önce Safran Şubesi'nin iç bölümlerinin yeni bir görünüme kavuşturulması ve hizmet sunum alanlarının yeniden dizaynı için büyük masraflar yapılmış olmasına karşın, şimdi birden bire bu şubenin kapatılması, “**bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu**” diyenleri, yerden göğe kadar haklı kılıyor.

Öte yandan, Safranbolu tarihsel kent merkezinde T.C Ziraat Bankası Safran Şubesi dışında, diğer bankaların hiç birinin şubesinin olmaması da, Safran Şubesi'nin kapatılmasına bir gerekçe oluşturamaz. Aksine bu olgu, kapatılmamasının haklı bir nedenini oluşturur. Kendi mülkiyetindeki bir binada hizmet veren, bankanın kapatılan Safran Şubesi'nin bulunduğu Safranbolu'nun “Çarşı” kesimi mahallelerinde, yakın köyler dışında, 10 bin dolayında Safranbolulu yaşıyor. Anadolu'daki birkaç bin nüfuslu ilçe merkezlerinde dahi şubesi bulunan T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nün, tarihsel kent merkezinde ve köylerinde yerleşik çok sayıda Safranbolulu, birkaç kilometre uzaklıktaki, bankalarının kendi mülkü olmayan öteki şube binasının çok kalabalık, çok daracık mekanlarında işlem yapmaya mecbur bırakması asla hoş görülemez ve kabul edilemez.

T.C. Ziraat Bankası üst yönetimi, A.Ş. statüsünde de olsa, bankalarının kamu sermayesi kullanan, kamusal bir kuruluş olduğunu da dikkate almayarak, Safranbolu kent merkezindeki halkı, emeklileri, esnafı ve bu arada döviz işlemleri için yabancı turistleri,

parasal ilişkileri alanında hizmet sunan bir kurumdan yoksun bırakmış oluyor. Zarar etmeyen ve söylendiğine göre her yılın bilançosunu 500 bin lira dolaylarında bir karla kapatan bir kamu bankası şubesi için az kar ediyor denilmemelidir. T.C.Ziraat Bankası'nın kültürel amaçlara yönelik önemli miktarda fonlar ayırdığı bilinmektedir. Safranbolu'nun tarihsel ve kültürel açıdan büyük bir ulusal değer taşıyan kesiminde hizmet sunmak da kültürel bir etkinliktir. Bankanın tabelalarında ve amblemlerinde (T.C.) harfleri, artık küçük yazılsa da, bu banka Türkiye Cumhuriyeti'nin kamusal bir finans kurumudur. Bu niteliği hiçe sayan Banka üst yönetimi, Safranbolu'ya haksızlık etmiş bulunuyor.

Banka üst yönetimi Safranbolu için böylesine vurdum duymaz bir tutum sergilerken, Safranbolu'da konuşması gerekenlerin sessizliği nasıl açıklanabilir? Bilinebildiği kadarıyla, Safranbolu Kültür ve Turizm Vakfı Başkanı Sayın Şefik DİZDAR'ın bir girişimi dışında Safranbolu, büyük bir suskunluk içinde... Safranbolu'daki sivil toplum örgütleri, meslek odaları, dernekler, turizm işletmeleri, yazılı ve görsel yayın kuruluşları, tüm siyasal partilerin temsilcileri, yöre milletvekilleri ve nihayet ilçe ve belde yöneticileri, alınan bu yersiz, haksız ve tutarsız kararın, en kısa zamanda T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü tarafından geri alınmasını sağlayarak, Safranbolu'ya sahip çıkmalıdırlar.

Safranbolu'da Belediye Meclisince ilk koruma kararının verildiği 12 Haziran 1975'in, Anıtlar Kurulu'nca Safranbolu için SİT kararının alındığı 08 Ekim 1976'ın ya da Safranbolu'nun, UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi'ne kabul edildiği 17 Aralık 1994'ün yıldönümlerinde törenler düzenleyerek Safranbolu'ya sahip çıkılabileceği sanılmamalıdır. Safranbolu'ya sahip çıkmanın, sadece söylemi değil, yeri geldiğinde eylemi de gerektirdiği unutulmamalıdır. Kuru kuruya Safranbolu'yu koruma havarisi görünümüne bürünmemeli; Safranbolu'ya ilişkin her türlü karar ve uygulamada duyarlılık gösterilmelidir. Safranbolu tarihsel kent merkezine, böylesine bir haksızlık ve duyarsızlığın reva görülmesi mutlaka önlenmelidir. T.C.Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü yetkililerine, ulusal açıdan tarihsel ve kültürel değerler içeren kentsel mimarlık dokusunu koruma yolunda yıllardır büyük özverilerde bulunan Safranbolu halkının övgü yanında, saygıya da layık olduğu anlatılmalıdır.

1975'lerde başlatılan ve 40 yılı aşkın süredir büyük çabalarla sürdürülen Safranbolu "*tarihsel kent merkezi*"ne değer verilmesi ve orada yaşayanların hoşnut kılınması girişimleri son bulmamalı; bu kesimin umursanmaz, önemsenmez eski bir yerleşim yeri olarak kalmasına yol açılmamalı ve burası, insanların başka semtlere göç etmeyi düşünmediği, her türlü sosyal, kültürel ve ekonomik olanaklardan yoksun bırakılmayan gözde bir tarihsel mekan olarak yaşatılmalı ve bu amaçla, ilgili ve yetkili merciler, Safranbolu konusundaki tüm görev ve sorumluluklarının bilinci içinde olmalıdır.

(*) 28.12.2017 tarihli Safranbolu Ekspres Gazetesi'nde yayımlanmıştır.